

КІБЕРПІРАТСТВО ЯК КРИМІНОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Ключові слова: кіберзлочинність; комп'ютерні злочини; піратство.

Key words: cybercrime; computer crimes; piracy.

Анотація: У статті розглянуто проблему кіберпіратства, як одного із проявів кіберзлочинності, та його загрозу економіці України і розвитку українського кінематографу.

Abstract: The article considers the problem of cyberpiracy as one of the cybercrime types and it's threat to the Ukrainian economy and Ukrainian cinematography development

На сьогодні комп'ютерні злочини (або кіберзлочини) – це одна з динамічніших груп суспільно небезпечних посягань. Прискорений розвиток науки і технологій у сфері комп'ютеризації, а також постійне і стрімке розширення сфери застосування комп'ютерної техніки зумовлює стрімкий ріст показників поширення цих злочинів та зрість їх суспільної небезпечності.

Кіберпіратство, як один із проявів кіберзлочинності, полягає у відтворенні і розповсюдженні мережею Інтернет фільмів, музичних творів, комп'ютерних програм, інших об'єктів інтелектуальної власності, без дозволу автора або іншої особи, яка має авторське право і (або) суміжні права, або без виплати винагороди за використання творів у встановленому законом порядку [1].

Станом на 2016 рік, відповідно до щорічного звіту Міжнародного альянсу інтелектуальної власності (ІПА), Україну було визнано як найбільш піратську країну світу [2]. Згідно з рейтингом 2017 року Україну теж включено до списку найпіратських країн [3].

Піратство як явище є порушенням авторського права. Піратство у сфері авторського права і (або) суміжних прав – це опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм, незаконне оприлюднення програм організації мовлення, камкординг, кардшейрінг, а також Інтернет-піратство, тобто вчинення будь-яких дій, які відповідно до законодавства визнаються порушенням авторського права і (або) суміжних прав з використанням мережі Інтернет [4, ст. 50].

Варто наголосити на тому, що незаконне розповсюдження інтелектуальної власності в інтернеті завдає шкоди не лише авторським і суміжним правам, але й підриває підвалини економіки України та її репутації на міжнародній арені. Суть у тому, що зазвичай порушення авторського права об'єктивно пов'язано зі скоєнням злочинцями інших злочинів, передбачених КК України.

Зазначається, що метою піратства є отримання прибутку від використання авторського права і суміжних прав. Так, кіберпіратство умовно поділяється на декілька видів: аудіопіратство, відеопіратство, піратство програмного забезпечення, піратство відеоігр та піратство літературних творів. Для кращого розуміння візьмемо за приклад відеопіратство, оскільки воно є одним із найпоширеніших видів кіберпіратства. З об'єктивної сторони протиправне діяння вчиняється наступним чином. Правопорушник, або "пірат", з ціллю отримання прибутку незаконно здобуває

копію фільму одним із наступних способів: аматорська зйомка фільму на відеокамеру з залу кінотеатру (CAMRip), зйомка фільму з залученням до цього працівників кінотеатру, найчастіше – операторів, що знаходяться у “операторській будці” (TeleSync та KinoCine), створення копій працівниками кіностудій, що залучені до створення фільму (WorkPrint), придбання копії у недобросовісних кіножурналістів, яким перед показом фільму кіностудією відсилається спеціальна копія фільму для рецензії (DVD-Screener), запис фільму безпосередньо з ліцензійного диску (DVD-Rip та BDRip).

Надалі “пірат” збуває копію фільму (прямо або опосередковано) на відповідний електронний ресурс – зазвичай це сайт з вільним доступом, який пропонує глядачу безкоштовний перегляд фільмів, отримуючи прибуток з безлічі рекламних об’яв, розміщених на сторінках сайту, та що програтись безпосередньо під час відтворення фільму веб-плеєром.

Відповідно до законодавства України, кінематографія, як сфера культури, підтримується державою, що має свій прояв у фінансовій підтримці за рахунок коштів з Державного бюджету України та інших передбачених законом джерел [5]. Виходячи з цього, очевидно, що кіберпіратство, незаконно розповсюджуючи матеріали у мережі Інтернет, завдає потужного удару по отриманню прибутку виробниками продукції (касові збори у кінотеатрах, продаж ліцензійних музичних альбомів, програмного забезпечення та ін.), а відповідно і надходженням до державного бюджету.

Для комплексної та ефективної боротьби з даною проблемою потрібні спільні зусилля держави, громадян та міжнародної спільноти. Піднімаючи дане питання, варто наголосити на важливості надання громадянам можливості, так би мовити, не користуватись піратськими послугами. Візьмемо для прикладу усім відомі оскароносні фільми “Бердмен” (2014) та “Операція Арго” (2013). В український кінопрокат дані стрічки не виходили. Натомість незабаром після прем’єри у Росії фільми вже були у високій якості на просторах Інтернету. Існують непоодинокі випадки, коли піратські сайти пропонують стрічки у високій якості ще до виходу їх на кіноекрани, що спричиняє значне падіння касових зборів.

Важливим аспектом при боротьбі з піратством є також “ментальна залежність” громадян до використання піратської продукції. Щоб знизити рівень піратства, громадяни повинні усвідомлювати, що своїми діями вони спричиняють розповсюдження піратства, а чим більше воно буде розповсюджене, тим менше часу, сил та коштів буде у творців на створення нового продукту. Виходячи з написаного, варто підсумувати, що сама наявність суперечок на тему “чи варто в користуватися піратською продукцією” є ознакою варварства й культурної відсталості.

Отже, протидія кіберпіратству та рівень кібербезпеки на сьогодні є одним із пріоритетних напрямків в діяльності уповноважених на боротьбу з кіберпіратством суб’єктів. Також діяльність має бути спрямована як на загальне підвищення рівня свідомого відношення громадян до інформаційних ресурсів, так і на безпосередню протидію кіберпіратству.

Список використаних джерел:

1. Українська антипіратська асоціація (статистика) – [Електронний ресурс] – <http://apo.kiev.ua/internet.phtml>
2. International Intellectual Property Alliance (IIPA). 2016 Special 301 Report Highlights Market Access and Enforcement Challenges for U.S. Creative Industries in Major Overseas Markets – [Електронний ресурс] – http://www.iipawebsite.com/2016_SPEC301_TOC.htm
3. International Intellectual Property Alliance (IIPA). 2017 Special 301 Report Highlights Market Access and Enforcement Challenges for U.S. Creative Industries in Major Overseas Markets – [Електронний ресурс] – http://www.iipawebsite.com/pressreleases/2017_Apr28_USTR301Release.PDF
4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 13, ст.64).
5. Закон України «Про державну підтримку кінематографії» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 20, ст.240).

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017